

Statenmededeling

Onderwerp

Informeren voortgang nieuw grondwaterbeleid

Datum

11 september 2018

Documentnummer

GS: 4410340

PS: 4413432

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Graag informeren wij uw Staten over de voortgang het nieuwe grondwaterbeleid.

Aanleiding

Op 10 april 2018 hebben GS met een [Statenmededeling](#) PS op de hoogte gebracht van de resultaten en consequenties van de grondwateronderzoeken GS hebben toen besloten om via twee sporen invulling te geven aan het toekomstig grondwater(onttrekkings)beleid. Spoor 1 is het korte termijn spoor (aandacht op de vergunningen voor grondwateronttrekkers >150.000 m³/jaar), spoor 2 is gericht op een bredere discussie rond het toekomstig grondwaterbeleid, wat daarvoor nodig is en welke rol maatschappelijke partijen daarin kunnen spelen. Grondwater is een kostbaar goed in Brabant, maar wordt op dit moment niet door iedereen als zodanig gezien en gebruikt. Wat nu voorligt, is de eerste opzet naar nieuw grondwaterbeleid, dat zal worden vastgelegd in de opvolger van het Provinciaal Milieu en Waterplan 2016-2021. De vorm van dit vervolg plan is op dit moment nog niet bekend, maar wordt waarschijnlijk een programma binnen het kader van de Omgevingswet.

De droge zomer van 2018 heeft de urgentie voor zorgvuldige benutting van ons kostbare grondwater opnieuw benadrukt. Over de aanhoudende droogte bent u geïnformeerd met de [Statenmededeling](#) van 7 augustus 2018. De drinkwatervoorziening in Brabant is niet in het geding geweest; de drinkwaterbedrijven zijn goed voorbereid op dergelijke omstandigheden. Niettemin resulteert een aanhoudende droge en hete periode in een groter waterverbruik. Onder de omstandigheden dat de kwantitatieve toestand niet voldoet, vraagt dit om maatregelen.

GS hebben op 27 augustus 2018 besloten tot herziening van het grondwateronttrekkingsbeleid door actualisatie van de vergunningen. Dit is een eerste stap in een reeks van maatregelen die nodig zijn om grondwateronttrekking en grondwateraanvulling in balans te krijgen.

Datum

11 september 2018

Documentnummer

GS: 4410340

PS: 4413432

De doelen voor het grondwater zijn opgenomen in het Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021 en nog steeds actueel:

Er is voldoende schoon, zoet grondwater beschikbaar voor economische en ecologische ontwikkeling. We beschermen wat moet en laten ruimte waar het kan. De totale hoeveelheid onttrokken grondwater is in evenwicht met de natuurlijke aanvulling van het grondwater en de draagkracht van het watersysteem. In natuurgebieden (in het bijzonder Natura 2000 gebieden) voldoen de grondwaterstanden aan de waterbehoefte. We beschouwen het diepere grondwater als onze grondwaterreserve voor de toekomst.

Bevoegdheid

De Waterwet geeft Gedeputeerde Staten de bevoegdheid voor vergunningverlening van grondwateronttrekkingen groter dan 150.000 m³/jaar. Dit onttrekkingsbeleid is juridisch vastgelegd in de Beleidsregel Grondwater. Provinciale Staten hebben hiertoe het PMWP als beleidskader vastgesteld. Daarnaast zijn Provinciale Staten bevoegd om de hoogte van de grondwaterheffing vast te stellen. Tevens is de provincie grootaandeelhouder van Brabant Water, de overige aandelen zijn in handen van Brabantse gemeenten.

De Waterwet wijst de provincie bovendien aan als Strategisch grondwaterbeheerder. Deze taak betreft de regierol richting andere partijen: de waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en de consument.

Kernboodschappen

1. *Bij een goed functionerend grondwatersysteem zijn grondwateraanvulling en grondwateronttrekking in evenwicht en passend binnen de draagkracht van het watersysteem.*

Om dit te bereiken zijn nu de eerste stappen gezet door GS. GS hebben op 27 augustus 2018 nieuwe uitvoeringsregels vastgesteld, gericht op het voorkomen van toename van de onttrekkingshoeveelheid. We doen dit door te sturen op hoogwaardig gebruik en waterbesparing. Dit betekent dat we laagwaardig gebruik willen terugdringen bij de (grote) grondwateronttrekkers in Brabant. Andere stappen die genomen worden zijn:

- afspraken met de waterschappen over de overige onttrekkingen van grondwater: beregening, bemaling, veedrenking en onttrekkingen kleiner dan 150.000 m³/jaar.
- afspraken over het diepe grondwater met Vlaanderen, Limburg en de Duitse deelstaat Noord Rijn Westfalen die verantwoordelijk zijn voor de bovenstroomse gebieden.

2. *De optelsom van huidige onttrekkingen leidt tot knelpunten voor de realisatie van grondwaterafhankelijke natuurdoelen.*

Alle onttrekkingen samen leiden tot verlaging van de stijghoogte (indicatie van de grondwaterhoeveelheid), waardoor de diepe kwel over grote gebieden van Brabant afneemt. Voor het behalen van grondwaterafhankelijke natuurdoelen, waaronder veel Natura 2000 gebieden, is kwel nodig (zie toestandsrapportage verdroging 2017).

3. *De toekomstige (grond)watervraag in Brabant neemt toe door economische, demografische en klimatologische ontwikkeling.*

Droogte en veranderingen in de landbouw, zoals teeltwijziging naar hoogwaardige gewassen, leidt tot een toenemende vraag naar beregening uit grondwater. Tevens neemt de waterconsumptie en de watervraag voor onder andere bier- en frisdrankindustrie toe. Ook het consumentenverbruik van drinkwater neemt toe door onder andere meer douchen, tuinbesproeiing en het vullen van zwembadjes. In de zomer van 2018 was het drinkwaterverbruik 35-40% hoger dan in een gemiddelde zomer. Door klimaatverandering zullen langere periodes van droogte vaker voorkomen. Tevens groeit de bevolking nog door tot 2050.

4. *Onderscheid in hoog- en laagwaardig gebruik van grondwater is noodzakelijk. Hoogwaardig gebruik van diep grondwater is gebruik voor menselijke consumptie.*

Minder dan 5% van het drinkwater wordt door consumenten direct gebruikt voor consumptie of voor de bereiding van voedsel. Drinkwater wordt voor een deel ook laagwaardig gebruikt: particulieren gebruiken 30% voor de toiletspoeling. Een deel van de drinkwaterleveringen aan bedrijven wordt eveneens toegepast voor laagwaardig gebruik. Voor vermindering van laagwaardig gebruik en waterbesparing is een groter waterbewustzijn nodig bij zowel consumenten als bedrijven. Ook een deel van de industriële onttrekkingen is voor laagwaardig gebruik; sinds de jaren '90 is het provinciaal beleid hierop gericht en hebben veel bedrijven/industriële onttrekkers inmiddels al een sterke reductie gerealiseerd.

5. *Klimaatproof Brabant in 2050 is een majeure wateropgave.*

Met de huidige inrichting en gebruik van het bodem- en watersysteem wordt (gemiddeld in Brabant) meer dan 80 % van het neerslagoverschot afgevoerd. Dit betekent dat deze neerslag niet infiltreert in de bodem en niet bijdraagt aan het aanvulling van het ondiepe en diepe grondwater. Om het grondwatersysteem te voeden en grondwater te kunnen gebruiken, moeten we in Brabant meer (regen)water vasthouden. Rekening houdend met klimaatverandering wordt de noodzaak om water vast te houden alleen maar groter. Ook om (lange perioden van) droogte in de zomer te kunnen overbruggen. Overheden hebben zich gecommitteerd aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van Nederland in 2050 en

Datum

11 september 2018

Documentnummer

GS: 4410340

PS: 4413432

moeten daartoe het beleid in 2020 op orde hebben. Deze lijn is eveneens opgenomen in de Brabantse (ontwerp-)omgevingsvisie: Klimaatproof Brabant. Dit is een majeure opgave, die betrekking heeft op de (her)inrichting van zowel het landelijk als stedelijk gebied en andere eisen stelt aan de kwaliteit en de benutting van het bodem- en watersysteem.

Datum

11 september 2018

Documentnummer

GS: 4410340

PS: 4413432

Consequenties

1. *Actualisatie vergunningen en afspraken per grondwateronttrekker*
  - a) Met de actualisatie van de vergunningen komt het vergunningenbestand op orde, waardoor de handhaafbaarheid toeneemt;
  - b) Met het maken van afspraken per grondwateronttrekker zorgen we dat de vergunningsruimte niet volledig wordt benut, zodat we betere sturing krijgen op de totale hoeveelheid onttrokken grondwater;
  - c) Met het wijzigen van de beleidsregel voorkomen we dat de totale omvang van de vergunde hoeveelheid nog zal groeien.

2. *Maatregelen benodigd om de basis op orde te krijgen (behalen van Europese doelen):*
  - a) KRW-grondwaterkwantiteit: grondwaterlichaam in goede toestand in 2027
Om de goede toestand voor het grondwaterlichaam Maas Slenk Diep (het diepe grondwater) te behalen, is verbetering van de grondwateraanvulling in het bovenstroomse gebied nodig en worden de diepe grondwateronttrekkingen beperkt. Om de diepe grondwateraanvulling te verbeteren zal Brabant samen met Limburg afspraken moeten maken met andere partijen in het gehele stroomgebied.
  - b) Natura 2000: zorgen voor goede staat van instandhouding in 2027
Voor Natura 2000 hebben we de opgave om te zorgen voor een 'goede staat van instandhouding'. Voor veel N2000-gebieden zijn hierbij de juiste hydrologische omstandigheden, waaronder kwel, een belangrijke voorwaarde. Kwel realiseren kan niet in het natuurgebied zelf, maar vraagt om een aanpak van zowel inrichting als onttrekkingen in een ruime zone eromheen. Dit vraagt om maatwerk per gebied.

3. *Provinciale natuurdoelen (Natte Natuur Parel en Natuurnetwerk Brabant)*
Deze maatregelen zijn vergelijkbaar met N2000 gebieden. Dat betekent een forse verandering in de gehele waterhuishouding in en rond deze gebieden. Dit vraagt een andere inrichting (en gebruik) van het watersysteem rondom de natuurgebieden. De inrichting van het watersysteem is een bevoegdheid van de waterschappen.

Europese en internationale zaken

De doelen voor grondwater volgen direct uit de Europese Kaderrichtlijn Water (onder andere kwantitatieve toestand van het grondwater) en hebben een directe relatie met Natura 2000 (grondwater- en/of kwelafhankelijke natuur). Daarnaast speelt het gegeven dat de grondwaterlichamen in Brabant onderdeel zijn van het stroomgebied van de Maas die deels ook gelegen zijn in Vlaanderen en de Duitse deelstaat Noord Rijn Westfalen.

Datum

11 september 2018

Documentnummer

GS: 4410340

PS: 4413432

Communicatie

Vergunninghouders worden allen binnen een maand na vaststelling van deze Statenmededeling per brief geïnformeerd over de actualisatie van de vergunningen.

Vervolg

Om te komen tot de richting voor het nieuwe grondwaterbeleid, vragen GS input van Provinciale Staten. Parallel aan deze Statenmededeling dienen GS een verzoek in voor een beeldvormende themabijeenkomst met PS in dit najaar. Voorafgaand aan deze bijeenkomst ontvangt u een Statenmededeling over de opzet en inhoud hiervan.

Opdrachtgever: de heer S. Terpstra, (073) 680 82 84, sterpstra@brabant.nl, programmamanager Verbindend Water.

Opdrachtnemer: mevrouw D.F.M.J. Rijnders - Huisman, (073) 681 23 89, drijnders@brabant.nl, beleidsmedewerker grondwater.